

Effekter av mentaliseringsbaserad behandling i familjehemsvård

Syftet med den här behandlingsstudien har varit att beskriva och undersöka effekter av behandling i förstärkt familjehemsvård i en relations- och mentaliseringsorienterad modell. Modellen som studerats är Treatment By Foster care (TBF). Data från 34 dyader av placerade barn/ungdomar och deras behandlingsförälder har insamlats genom filmer, intervjuer och skattningsinstrument. Dyaderna har följts under ett års tid då data samlats in vid tre tillfällen.

Resultat

- Både placerade barn, ungdomar och deras behandlingsföräldrar arbetar med att definiera sin relation och relaterar till begrepp såsom ”riktig familj”. En tematisk analys av intervjudata visade på likheter med hur relationer beskrivs inom traditionell familjehemsvård. Tidsaspekten framstod som central. Detta pekar mot den stora osäkerhet och otrygghet som placerade barn och unga lever i även inom förstärkt familjehemsvård, och mot hur osäkra premisserna är för behandlingsfamiljerna.
- Resultaten visar att behandlingsföräldrarna på gruppnivå skattades som emotionellt tillgängliga i kontakten, medan barnen som grupp visade komplicerade samspelsmönster. De barn som hade störst samspelssvårigheter hade också signifikant fler tidigare placeringar bakom sig än de som hade bäst samspelsfärdigheter. Paradoxalt nog rapporterade de barn som skattades vara mest emotionellt tillgängliga mer emotionella och sociala svårigheter än de med minst emotionell tillgänglighet.
- En kvalitativ analys av samspelssekvenser genererade sex olika strategier för hantering av missförstånd och konflikt. En slutsats är att hanteringen snarare konstrueras inom relationen än gentemot en lösning av själva missförståndet. Man måste alltså inte alltid bli överens, konflikten kan hanteras ändå. Att tillåta detta utrymme inom relationen kan bidra till möjligheter för nyinläring av relationellt samspel, något som för många familjehemsplacerade barn kan vara avgörande för utvecklingen.
- Vi fann att Instrumentet Emotional Availability Scales (EAS) är ett användbart instrument för att bedöma emotionell tillgänglighet och eventuellt anknytning även för äldre ungdomar i åldrarna 14 – 18 år. Manualen behöver dock anpassas till viss del, med hänsyn till äldre ungdomars större autonomi.

Anna-Karin Åkerman

Fil dr, Institutionen för Beteendevetenskap och Lärande (IBL), LiU

Fredrik Falkenström

Professor, Institutionen för psykologi, Linnaeuniversitetet, Gästprofessor vid IBL, LiU

Rolf Holmqvist

Professor emeritus, Institutionen för Beteendevetenskap och Lärande (IBL), LiU